

Н.М. Гаркуша, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.С. Завада (*ХДУХТ, Харків*)

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан будь-якого суб'єкта господарювання є найважливішою характеристикою його надійності, стійкості і ділової активності. За результатами оцінки фінансового стану можна визначити наскільки ефективно функціонує підприємство, як використовуються наявні в його розпорядженні ресурси, чи є прийняті управлінські рішення ефективними.

Слід зазначити, що оцінка фінансового стану підприємства є комплексним процесом, а однією з найважливіших його характеристик є фінансова стійкість. Економічний зміст фінансової стійкості – забезпеченість запасів підприємства стійкими джерелами їх формування, гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів.

Поняття «фінансова стійкість» багатогранне, містить у собі оцінку різних сторін діяльності підприємства і, відповідно, у науковій літературі трактовка сутності, систематизація та інтерпретація оціночних показників, що її характеризують, неоднозначні. Актуальними є питання щодо можливостей найбільш ефективного використання методів оцінки фінансової стійкості в практичній діяльності суб'єктів господарювання. Зазначене свідчить про необхідність розробки методики аналізу фінансової стійкості підприємств з врахуванням галузевої специфіки з метою об'єктивної комплексної оцінки і прогнозування стабільного їх розвитку в сучасних умовах господарювання.

Вважаємо, що процес аналізу фінансової стійкості підприємства має складатися з трьох основних етапів: організаційного; розрахунково-аналітичного; заключного. Розглянемо кожен з цих етапів детальніше.

Організаційний етап аналізу фінансової стійкості передбачає: визначення мети, завдань, виконавців та строків аналізу; вибір та підготовку інформаційної бази аналізу; обґрунтування методичних підходів до проведення аналізу (відбір системи показників та встановлення критеріїв їх оцінки).

На даному етапі визначається мета та завдання аналізу фінансової стійкості підприємства, здійснюється перевірка показників звітності, що полягає у встановленні правильності підрахунку підсумкових та проміжних результатів, надається висновок про достовірність фінансової звітності й можливості її використання для оцінки фінансової стійкості підприємства.

Рациональний розподіл обов'язків між виконавцями аналізу сприятиме більш ефективному використанню робочого часу та забезпечить комплексність аналізу.

Слід зазначити, що оцінка фінансової стійкості є необхідною не тільки для самого підприємства, але й для зовнішніх суб'єктів аналізу (партнерів). Якщо фінансова стійкість аналізується робітниками підприємства, то аналіз повинен бути більш детальним, тобто з вивченням всіх чинників, що на неї впливають. Для інших користувачів достатньо загального уявлення про показники фінансової стійкості, розрахованих на базі фінансової звітності.

Відбір системи показників передбачає встановлення основних оціночних критеріїв фінансової стійкості підприємства з точки зору їх раціональності та достовірності.

Розрахунково-аналітичний етап передбачає: визначення типу фінансової стійкості; визначення рівня фінансової стійкості; виявлення та кількісне вимірювання причин зміни кількісних характеристик фінансової стійкості підприємства; комплексну оцінку фінансової стійкості підприємства; виявлення позитивних і негативних тенденцій у напрямку покращення фінансової стійкості підприємства.

Для визначення типу фінансової стійкості використовуються абсолютні показники, а саме показники забезпеченості запасів джерелами їх формування (такими як власні оборотні засоби, довгострокові та короткострокові кредити, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги). Кількісна характеристика і висновок про рівень фінансової стійкості підприємства здійснюється за допомогою розрахунку відносних показників (коефіцієнтів, які умовно можна згрупувати у дві групи: показники, що характеризують стан і структуру капіталу підприємства; показники, які характеризують стан і структуру основних й оборотних активів) і встановлення тенденцій і закономірностей їх розвитку у динаміці.

Для проведення комплексної рейтингової оцінки використовують способи сум, середньої геометричної, суми місць віддаленості тощо. Методика рейтингової оцінки залежить від галузевих і регіональних особливостей, виду діяльності підприємства.

Заключний етап аналізу фінансової стійкості підприємства передбачає: пошук потенційних можливостей стабілізації фінансового становища підприємства та розробку заходів щодо їх практичного впровадження; формулювання висновків і рекомендацій щодо виявлених резервів стабілізації фінансового становища підприємства.

Отже, запропонована методика комплексного аналізу й оцінки фінансової стійкості надасть можливість підприємству проаналізувати використання активів, капіталу й зобов'язань, а також здійснити узагальнену оцінку фінансового стану підприємства.